

jam resurrectione glorificato Christo, & ex passionis contumelia in honorem pristinum restituro, nunc in domo ejus Ecclesia, panem sacramentorum ejus comedunt omnes per fidem venientes ad eum. Cum ipso autem panem ideo comedere dicuntur, quia ipse dixit: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Sive quia ipse eorundem mysteriorum est consecrator, in quibus & ipsum benedictentem & consecrantem accipimus: quia ipse dixit: Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi: & verbum scripturarum panis est Christi, quo in domo salvatoris ecclesia pascentur: & exhortatione eorum reficiuntur quondam fide imopes: qui in hoc sæculo cum essent alieni à Deo, famem sermonis divini patiebantur: & cuncti qui cum prius noverant, venerunt ad eum: id est, qui eum noverant in terra, venite ad eum meruerunt in cælum. Et moverunt, inquit scriptura, super eo caput: exultantes videlicet, quod spiritualibus & factis Christi conviviis effecti essent participes: sicut Dominus ait in psalmo: Vota mea reddam coram vultu timentium eum: edent pauperes, & saturabuntur: & laudabunt dominum, & cetera requirit eum.

Et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum. Salvatorem nostrum non mediocriter consolatur, qui passionem ejus, quam pro redemptione mundi suscepit, cum gaudio credit, & fideliter oculis fidei contuetur: ipse enim tali consolatione repletus est: qui cum vidisset turbam credentium, exultavit in spiritu, sicut sancto Evangelista scribente didicimus. Intulisse autem filio suo Deum patrem malum passionis & mortis: ita dicimus secundum Apostolum: Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum. Super quod magnam sumimus consolationem, quod dabit nobis bona sua, qui mala nostra suscepit.

Et dederunt ei unusquisque ovem unam, & inaurum auream unam. Unusquisque per fidem ad Christum venientium, offert ei innocentiam suam, mentisque obedientiam. Quia & Apostolus ex peccatoribus sanctos effectos, ita vivere docet, dicens, Obsecro vos fratres, ut exhibeatis corpora vestra hostiam vivam, sanctam, Deo placentem. Sic itaque venientes ad Christum, efficiuntur oves dominicæ, oves sanctæ, oves illæ rationabiles, ascendentes de lavacro, geminos factus habentes, cum per obedientiam mandatorum Dei renatæ in Christo, innocentes & simplices operarii fuerint & fideles.

Dominus autem benedixit novissimis Job magis quam principio ejus. Et facta sunt ei quatuordecim millia ovium: & sex millia camelorum: & mille juga boum: & mille asina. Principia Christi Dei, & Domini nostri, legis Moyse exordia esse significantur. Novissima verò ejus Evangelium esse monstratur. Unde Ecclesiastes ait: Meliora sunt novissima sermonis, quam initium ejus. Proinde meliora sunt mysteria Evangelii revelata in Christo, legis significationibus & figuris: meliora sacrificia cordium contritorum, quam holocaustomata pecudum. Melior manifestatio veritatis in Evangelio, quam allegoriarum umbra in veteri testamento. Sic itaque benedixit Dominus novissimis Job magis quam principio ejus: ut in utroque populo, Judæorum & gentium, gratia abundaret: quos populos secundum morum qualitates, quasi sub diversorum ani-

malium nominibus hæc scriptura voluit appellare. Quam verò significationem eadem animalium in se vocabula continent, in principio operis istius dixisse me meminisse. Duplicatum verò horum animalium numerum, propter utrumque populum puto: sive propter abundantiorum gratiam Evangelii, ut jam diximus, de qua Apostolus ait: Sufficientia nostra ex Deo est: qui & idoneos nos fecit, & ministros novi testamenti, non litera, sed spiritu: litera enim occidit: spiritus autem vivificat.

Et fuerunt ei septem filii & tres filie. Quod septem filios & tres filias refertur habuisse, gratiarum septenarius numerus indicatur, & legis prophetiæ, & gratiæ ut in principio hujus dixi. Quas pater earum moriens fecit coheredes fratrum suorum: id est, animas quas per spiritum gratiarum in testamento divinarum scripturarum incorporat, eas utique promissionum suarum facit esse participes. Earum quoque filiarum significanter nomina polita, magnum in se continent sacramentum.

Et vocavit nomen unius diem: & nomen secunde casta: & nomen tertia cornu sibi. Non sunt autem inventæ mulieres speciosæ, sicut filia Job in universa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem Job post flagella hæc centum quadraginta annis: & vidit filios suos, & filios filiorum suorum: usque ad quartam generationem: & mortuus est senex, & plenus dierum. Dies ergo lex Dei est, quæ ad cognitionem veritatis, humane ignorantia noctem illuminat. Casta sanctæ unctionis est donum. Cornu sibi, competentissimè Evangelicis copiis Ecclesiæque divitiis coaptatur: quæ spiritualium rerum thesaurus est. Cornu verò ad insigne regium, & dignitatem Ecclesiæ pertinet: sicut ait Propheta: Exaltavit cornu Christi sui. Figuram ergo sanctus Job manifestè habuit salvatoris: & in hoc quod ex ditissimo egens & pauper factus est, ut nos locupletemur. Circa corpus ejus omnem potestatem suam diabolus exercuit: sed nihil profecit: sicut ipse Dominus ait: Veniet enim princeps mundi, & in nihil inveniet. Quemadmodum etiam beatus Job post damnium filiorum infidelium ditatus in filiis est: ita & Salvator post amissionem filiorum infidelium ditatus est in gentibus. Per multa ergo sanctus Job Domini nostri passionem quoque & patientiam figuravit, numero filiorum & filiarum nominibus, septiformem gratiam Spiritus sancti legis, & Prophetarum atque Evangelii in salvatorem nostrum plenitudinem portendebat futuram. In quo requievit spiritus sapientiæ & intellectus: spiritus consilii & virtutis: spiritus scientiæ & pietatis, replevit eum spiritus timoris Dei, quod intelligendum est, plenus dierum. Tandem relevatus longæ explanationis onere, velut deposito gravi fæce respirans: ad te beatissime pater Vesteri, clausulam sermonis mei dirigo, petens ut si quid in hoc opere dignum probabili veritate perspexeris, etiam circa meam exiguitatem largissima Domini nostri dona mireris: obsecro ne aut amico favore permulceas, aut benevola excusatione defendas. Quia nolo eminentiam iudicii tui à suæ dignitatis sublimitate dejicias, sed potius sic opusculum meum laudabile facias, dum incondita ejus corrigendo retractas, & perfecta emendatione castigas.

Commentariorum in Job finis.

COM.

COMMENTARIORUM HIERONYMI IN LAMENTATIONES JEREMIÆ AD EUSEBIUM. PROÆMIUM.

HABES in lamentationibus Jeremiæ quatuor alphabeta, & quibus duo prima quasi sapphico metro scripta sunt: quia tres versiculos qui sibi connexi sunt, & ab una tantum litera incipiunt, heroici coma concludit. Tertium verò alphabetum trimetro scriptum est: & à ternis literis, sed eisdem trini versus incipiunt. Quartum alphabetum simile est primo & secundo. Proverbia quoque Salomonis extremum concludit alphabetum, quod tetrametro iambico supputatur, ab eo loco ubi ait: Mulierem fortem quis inveniet? Quomodo autem in his nostris literis non potest quis ad legenda verba texendaque procedere, nisi prius ab elementis cœperit: ita in scripturis divinis non valeamus ea quæ majora sunt nosse: nisi ab ethica in ipsas habuerimus exordium, secundum illud quod Propheta dicit: A mandatis tuis intellexi. Quod videlicet post opera cœperit habere scientiam secretorum. Verum jam complendum est quod petisti, ut sensum uniuscujusque elementi interpretatio annexa significet. ALEPH, doctrina interpretatur: BETH, domus: GIMEL, plenitudo: DALETH, tabularum: HE, ista: VAU, & ZAIN, hæc: HETH, vita: THET, bonum: JOD, principium: CAPH, manus: LAMED, disciplina, sive cordis: MEM, ex ipsis: NUN, sempiternum: SAMECH, adjutorium: AIN, fons, sive oculus: PHE, os, ab ore, non ab ossè: ZADIK, justitiæ: COPH, vocatio: RES, capitis: SIN, dentium: THAU, signa. Ecce intellige, ne literarum ambiguitate fallaris. Post interpretationem elementorum, intelligentiæ ordo dicendus est. Aleph, Beth, Gimel, Daleth: prima connexio est: doctrina domus, plenitudo tabularum: quod videlicet doctrina Ecclesiæ, quæ domus Dei est, in librorum reperitur plenitudine divinarum. Secunda connexio est, He, Vau, Zain, Heth: ista & hæc vita. Quæ enim alia potest esse vita sine scientia scripturarum: per quam etiam ipse Christus cognoscitur, qui est vita credentium? Tertia connexio habet, Teth, Jod: bonum principium: quia quamvis nunc sciamus universa quæ scripta sunt: tamen ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus: & nunc per speculum videmus in ænigmatibus. Cum autem meruerimus esse cum Christo, & similes angelis fuerimus: tunc librorum doctrina cessabit. Quarta connexio est, Caph, Lamed: manus cordis, sive disciplina. Manus intelliguntur in opere: cor & disciplina interpretantur in sensu, quia nihil facere possumus, nisi quæ prius facienda sint fecerimus. Quinta connexio est, Mem, Nun, Samech: ex ipsis sempiternum adjutorium. Hoc explanatione non indiget: sed omni luce manifestius est, scripturis aeterna subsidia ministrari. Sexta connexio habet, Ain, Phe, Sade: fons sive oculus oris justitiæ, secundum illud quod in tertio numero exposuimus. Septima connexio est, quæ & extrema: quo & in ipso quoque septenario numero sit mysticus intellectus, Coph, Res, Sin, Thau: vocatio capitis dentium signa. Per dentes articulata vox promitur, & his signis ad caput omnium, qui est Christus, itur: per quem venit ad regnum sempiternum. Verum hæc idcirco inseruimus, ut instruant lectorem: quo sciat non frustra juxta seriem literarum à Propheta hæc esse edita: sed universa quæ scripta sunt, ad Christi & Ecclesiæ pertinere sacramenta. Quod enim lamentationes prædictæ, non solum super urbis Jerusalem vastatione & Judaici populi captivitate: sed etiam super Josiæ regis occisum conscriptæ sint: liber verborum dierum demonstrat, ubi ita legitur: Mortuus est rex Josias, & sepultus in mausoleo patrum suorum, & universus Juda & Jerusalem luxerunt eum: Jeremias maximè cujus omnes cantores atque cantatrices usque in præsentem diem, lamentationes super Josiam replicant, & quasi lex obtinuit in Israel. Unde primum juxta historiam in explanatione reteximus. Deinde allegoriam per congrua loca: sive ad Josiam, qui interpretatur salus Domini, vel fortitudo Domini: sive ad Judæos, hoc est confitentes pertinent, inseremus. Opportunius ergo multo nunc à nobis, quam tunc à Propheta Dei lamentatur: licet non urbes multæ, non gens integra, sed anima hominis Christiani multis gentibus nobilior multisque urbibus pretiosior. Nam servus qui facit voluntatem Dei, melior est quam multitudo iniquorum. Melior erat anima quondam fidelis in qua Deus inhabitabat, quam

Tom. V.

Ecc

multitudines Judæorum: qui ingrati beneficiis Dei, semper contraria agebant. Unde legislator eorum perfidiam exprobrando, taliter ad eos loquitur dicens: Ego enim scio contentionem vestram contra Dominum. Et Stephanus: Dura, inquit, cervice, & incircumcisi cordibus vestris. Si quis templum corporis, hominis Dei contemplatus est tunc, cum castitatis splendore resfulgeret: parvam profecto & valde inferiorem illam prophetica lamentationem putabit: in qua barbarica manus sancta sanctorum polluisse desentur, & sacras ades ignem populasse hostilem: ubi contaminata Cherubim: & arca ac propitiatorium, tabulæque duæ lapideæ, & urna aurea lamentantur. Hæc lamentatio quam nos dessemus, tanto illa durior & amarior esse probatur: quanto verius cuncta hæc & evidenti in fidei anima quam intra illius templi parietes erant. Hoc sanctius multo fuit, quod in ea erat templum. Non enim auri & argenti metallo, sed virtutibus animi radiabat: habebat enim arcam intra se: & duo Cherubim, id est fidem Patris & Filii & Spiritus sancti sitam. Sed nunc nihil eorum apparet. Ablata sunt hæc cuncta: nudata est domus Dei omnibus ornamentis suis, cunctisque quæ divinitus consecuta fuerat spoliata muneribus, remansit deformis ac turpis: perit ab ea omne munimen, omnique custodia. Et jam non claudit ostium in ea, non servatur, sed patet ingressus omnibus malis spiritibus ac corruptelam animæ festinantibus: nulla inde turpis cogitatio, nulla cupiditas foeda repellitur. Sed si venerit fornicationis spiritus, ingreditur: si jactantia, si avaritia, & si horum nequiores & impuriore venerint: nemo prohibet, nemo propellit: nullus enim custos, nullus remansit ædituus. Nam prius sicut ad cæli secreta nullus hujuscemodi malis indulgebatur accessus: ita nec purissimam mentem hujuscemodi penetrare poterat ulla cogitatio. Sed jam nunc quomodo textus ipsius historiæ incipiat, videamus.

COMMENTARIORUM
HIERONYMI
IN LAMENTATIONES
JEREMIÆ
LIBER PRIMUS.

Caput I.

ALEPH. *Quomodo sedet sola civitas plena populo: facta est quasi vidua: domina gentium, princeps provinciarum facta est sub tributo.* Deplorat Propheta ruinam perverti populi, & subversionem perfidæ civitatis: quæ semper contraria Domino suo sentiebat, & præceptis suis adverbatur ingrata beneficiorum Dei, Prophetas ejus persequabatur, ipsumque hæredem novissimè trucidabat. Unde in manus hostium tradita, devastata est, ita ut quæ prius diversis gentibus & provinciis imperabat, postmodum dura servitute premeretur. Quod tamen ante adventum Domini sub Chaldaica captivitate ex parte gerebatur: nunc autem post incarnationem dominicam, passionem, resurrectionem, & ascensionem Christi ad cælos, plenius factum est: cum per Vespasianum & Titum, Romanos principes, in ultionem dominici sanguinis urbe succensa, tota gens simul, partim occisa, partim in captivitate ducta est, juxta illud quod in Danielis visione scriptum est, ubi angelus ad Prophetam ita loquitur dicens: Post hebdomadas sexaginta-quatuor occidetur Christus, & non erit ejus populus qui eum negaturus est, & civitatem & sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: & finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio. Et paulo post: Usque ad consummationem, inquit, & finem perseverabit desolatio. Mysticè autem plangitur anima fidelis hominis, quæ quondam plena fuit numerositate virtutum: & imperabat diversis affectibus, dominans concupiscentiis carnis: postea autem à malignis spiritibus flammis libidinis succensa, destituta angelorum solatio, & carens divino consortio: tot servitute dedita, quot vitis.

Beth. *Plorans ploravit in nocte: & lachrymæ ejus in maxillis ejus. Non est qui consoletur eam ex omnibus charis ejus. Omnes amici ejus spreverunt eam, & facti sunt ei inimici.* Adveniente tribulatione captivitatis propter idololatriam & enormitatem scelerum, plebs Judaica serò doluit: cum sæpius Prophetarum attestacionibus conventa, fatuus illi esset prævaricationis noxam cavere, quam post commissa penaliter lugere. Falsa ergo numina, quæ diversæ gentes in simulacris colebant, causæ fuerunt illi scandali & deceptionis, cum relicto vero Deo, falsis diis in idolorum cultura servierint, qui eis nihil in tempore vindictæ profuerunt, imò plurimum nocuerunt: intantum ut eos ludibrio & confusione dignos, inter hostes constituerent. Hinc quoque per Ezechielem peccanti Judæ dicitur: Ecce ego sulcabo omnes amatores tuos con-

tra te, de quibus satiata est anima tua, & congregabo eos adversum te in circuitu, & agent tecum in odio, & tollent omnes labores tuos, & dimittent te nudam & ignominia plenam. Juxta Allegoriam verò decepta anima diabolica suggestionem, in noctem venit futuræ perditionis, ubi gemitum dabit perpetuum sine ulla consolatione. Ipsi enim spiritus maligni, qui eam antè perillecebras voluptatum in diversa trahabant: tandem in tenebris exterioribus constitutam, perpetuis cruciatibus punire non cessant. Ut ergo hunc dolorem maximum devitet, necesse est quod in præsentis salubriter doleat: quatenus immensa bonitas Dei pro fetu præsentis temporis, consolationem illi præbeat sempiternam. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Maxilla quippe sancti prædicatores sunt, de qua nunc dicitur: Plorans ploravit in nocte, & lachrymæ ejus in maxillis ejus: quia in adversitate Ecclesiæ, illi amplius plangunt, qui vitam carnalium confringere prædicando noverunt. Per ipsos quippe sancta Ecclesia, iniquos à vitis conterit, & quasi glutens in sua membra convertit. Unde ipsi quoque primo prædicatori vel maxillæ Ecclesiæ dicitur: Occide, & manduca.

Gimel. *Migravit Judas propter afflictionem & multitudinem servitutis. Habitavit inter gentes: nec invenit requiem. Omnes persecutores ejus apprehenderunt eam inter angustias.* Migravit ergo Judæorum populus in dispersionem gentium propter afflictionem captivitatis: & qui ante regni principatui multis nationibus præerat: postea inter diversas gentes servitio laborabat: quia scelerum suorum merita, vindicta eos inveniebat. Spiritualis autem Juda ideo de terra sua migravit: quia peccando, Dominum irritavit, & iniquitatibus suis eum ad vindictam provocavit. De quo ipse per Isaiam prophetam locutus ait: Servire me fecisti in peccatis tuis: præbui mihi laborem in iniquitatibus tuis. Unde inter gentes deputata & fordidus eorum polluta, libertatem perdidit: & in hostium suorum manus incidit: qui eam per diversos errores ducentes, nequaquam requiescere, vel paululum respirare concedebant.

Daleth. *Via Sion lugent: eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes porte ejus destructæ: Sacerdotes ejus gementes, virgines ejus squalidæ, & ipsa oppressa amaritudine.* Via Sion dicit lugere, hoc est, lugubres existere: eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem, ut festiva gaudia celebrent: vel sacerdotum officia in templo expleant: quia templo succenso, muri civitatis funditus diruti, & portæ destructæ sunt. Unde omnis decor ejus squalescit, & ipsa oppressa amaritudine in filiis suis fortiter gemit. Mysticè autem via Sion lugent: quando animæ quondam in arce mentis Deum specularis actiones exteriores, post lapsum peccati, turpes atque lugubres apparent: eo quod non pristino more affectus ejus ad interna gaudia celebranda occurrant. Sed quinque sensibus corporeis, qui portarum nomine hic notantur, per desideria destructis, pateat aditus variis delictis: Ecclesiasticum quoque officium vilescat, & continentia virtus mollescat. Unde Spiritus sancti suavitate privata, tota in amaritudine vitiorum versatur.

He. *Facti sunt hostes ejus in capite: inimici illius locupletati sunt, quia Dominus locus est super eam: propter multitudinem iniquitatum ejus, parvuli ejus ducti sunt in captivitatem ante faciem tribulantis.* Facti sunt hostes Jerusalem in capite, quando inimici illius superiores effecti, universam gentem divitiis spoliando, vinculis captivitatis subjecerunt, & in alienam terram simul cum mulieribus & parvulis ire compulerunt: Domino cui peccaverunt, justum iudicium eis retribuente. Animæ verò deceptæ, hostes fiunt in capite: quando maligni spiritus ejus gaudent dominatione: qui spoliantes eam virtutibus, parvulos cogitatus ejus per varia desideria huc illicque trahendo, nullam quietem eam in animo habere permittunt.

Vau. *Et egressus est à filia Sion omnis decor ejus. Facti sunt principes ejus velut arietes non invenientes pasua. Et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequenti. Oblecta Jerusalem ab hoste extrinsecus, omnem decorem jucunditatis suæ perdidit intrinsecus: maxime cum fame, & pestilentia laborans, nullius ope sustentabatur: quoniam principes & rectores illius dissoluti viribus, pavido corde non defensionem civium, sed fugam incertam meditabantur.* Mysticè autem filia Sion reliquit decorem suum, quando per incuriam cogitationum, virtutum perdidit ornamentum: nec ei subveniebant principes sui, hoc est, rationabiles tractatus: cum quibus resistere debuit inimicis persequentibus: sed defecto robore fortitudinis coram hoste persequente, propulsa est in foream deceptionis. Hac etiam sententia arguuntur negligentes rectores Ecclesiæ Dei, ob quorum incuriam perit omnis decor populi Christiani, cum nec in meditatione legis divinæ, nec in cultu pietatis, neque in sacrarum virtutum exercitio laborare conantur: sed in luxu voluptatum per varia scelera, juxta suggestionem hostis cogentis, abducuntur. Cujus periculi malum, illos maxime respicit, qui in loco regiminis constituti, potius secularia desideria, quam mandatorum Dei sequi vestigia elegerunt. Unde celestis regni gloriam cum sanctis doctoribus non merentur accipere, sed cum diabolo & angelis ejus, pœnam gehennæ cogentur recipere, de qua & subditur.

Zain. *Recordata est Jerusalem afflictionis suæ, & prævaricationis omnium desiderabilium suorum: quæ habuerat à diebus antiquis, cum caderet populus ejus in manu hostili, & non esset auxiliator. Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbata ejus.* Non solum enim Jerusalem illa terrena doluit se perdere jucunditatem suam, & deliciarum affluentiam inter hostes constituta, sed etiam hæc mystica: & maximo dolore torquetur, cum in pœnis constituta, jam serò dolet se tunc negligentem fuisse, quando per bona opera & rectam conversationem potuit sibi metipsum subvenire. Non enim cum sanctis angelis non exultat, sed in inferno cum demonibus cruciata infructuose præterita peccata deplorat, juxta illud quod scriptura teste, impii in inferno dicturi sunt: Ergo erravimus à via veritatis: & justitiæ lumen non luxit nobis: & sol non est ortus nobis: lassati sumus in via iniquitatis & perditionis: & ambulavimus vias difficiles: Viam autem Domini ignoravimus. Quid nobis profuit superbia: aut quid divitiarum opulentia contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam umbra mortis: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Tunc & ipsi spiritus maligni derident otium, quod negligentes inutiliter duxerunt per præsentis vitæ spatium. Unde & nunc per Prophetam dicitur: Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbata ejus. Præcepto etenim legis, ab exteriori opere in sabbato cessatur. Hostes enim sabbata videntes irident. Cum maligni spiritus vacationis otia ad cogitationes illicitas pertrahunt, unaquæque anima quæ remota ab externis actionibus fervire Deo creditur: eo magis eorum tyrannidi illicita cogitando famulatur. Sancti autem viri qui mundi operibus non corpore, sed virtute sopiuntur: laboriosius dormiunt, quam vigilare potuerunt: quia in eo quod actiones hujus sæculi deridentes superant, robusto conflictu quotidie contra semetipsos pugnant: ne mens per negligentiam torpeat: ne subactio otio ad desideria immunda frigeat: ne ipsis desiderii bonis plus justo infervat: ne sub distractionis specie sibi metipsum parcendo, à perfectione langueat. Agit hæc, & à mundi hujus inquieti concupiscentia se penitus subtrahit: ac terrenarum actionum strepitum deserit, & per quietis studium, virtutibus intensa vigilans dormit. Neque enim ad contemplanda interna perducitur: nisi ab his quæ exteriorius implicant, studiosè subtrahatur. Hinc est enim quod per se-

metipsam veritas dicit: Nemo potest duobus dominis servire. Hinc Paulus ait: Nemo militans Deo implicat se secularibus desideriis.

Heth. *Peccatum peccavit Jerusalem: propterea instabilis facta est. Omnes qui glorificaverunt eam, spreverunt illam: quia viderunt ignominiam ejus: ipsa autem gemens conversa est retrorsum.* Causam vindictæ expressit in principio hujus sententiæ: quia ob magnitudinem scelerum, Jerusalem promeruit transmigracionis excidium: ipsique qui eam deridebant, nec condolentes illi, gemitui ejus ullam consolationem præbebant. Hinc est quod per Isaiam plebi Judaicæ Dominus dicit: Popule meus, qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorum dissipant sive conturbant. Scribæ & Pharisei, quos antè idem Propheta exactores appellaverat, non magistros, & supra illudores: qui propter munera quæ excæcant oculos etiam sapientium, non solum peccatores in populo non corripiebant, sed pro divitiis atque compendiis efferebant laudibus: & ipsi contrario, beatos vocabant eos, & columnas domus Dei, & cetera quæ solent adulatores dicere. Sed tales fautores, nullam in die tribulationis laborantibus consolationem præbebant, imo confusionem scelerum eorum denudabant, & cordis ignominiam manifestabant. Ille est ergo doctor Ecclesiasticus: qui lachrymas, non risum movet: qui corripit peccatores: qui nullum beatum, nullum dicit esse felicem: nec prævenit sententiam judicis sui, dicente scriptura sancta: Ne beatum judices quemquam hominem antè mortem. Sed & in alio loco legitur: Qui benedicit amico mane grandi voce, à maledicente nihil differt. Unde spernentes hominum judicia, nec laudibus eorum extollamur, nec obtreccionibus contristemur: sed ingrediamur rectam viam, & tritas à sanctis Prophetis semitas. Audiamus hunc Prophetam alio loco dicentem: State in viis, & videte, & interrogate semitas Domini sempiternas: quæ sit via bona, & ambulare in ea.

Teth. *Sordes ejus in pedibus ejus: nec recordata est finis sui: deposita est vehementer, non habens consolatorem. Vide domine afflictionem meam: quoniam effectus est inimicus.* Sordes gestat in pedibus, qui gressum conversationis suæ malis polluit operibus: nec recordatur finis sui: & temporis iusti iudicii Dei. Unde deposita vehementer & hostium manibus tradita, nullum consolatorem habet: quia tempore opportuno, cultu pietatis honorare noluit suum auctorem. Solum in ea dominatur inimicus: quoniam Deus verus eum deseruit amicus: Unde maximo dolore contrita, miserabiliter ad Dominum clamat: Vide domine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus. Nullo enim sibi resistente, hostis de victoria gaudet iniquus, & de potentia sua contra Dominum erigitur superbus: propriis hoc deputans viribus, non iusto iudicio Dei: quoniam juxta psalmistam: Non est Deus in conspectu ejus: pollutur vitæ ejus in omni tempore: auferuntur iudicia Dei à facie ejus.

Jod. *Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus præceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam.* Propter peccata populi, hostilis exercitus devastat templum Domini, & omnem ornatum ejus dejicit: quod nec ingredi, nec in aliquo contingere debuit. Repulit enim Dominus tabernaculum suum in quo habitavit inter homines, & tradidit in captivitatem virtutes eorum, & pulchritudines sprevit. Sed & nos si non observaverimus diligenter claustra cordis nostri, & per aliquem sensuum nostrorum hostis antiquus patentem invenit introitum, ingreditur per suggestiones pravæ & illicitas concupiscentias in sacrarium animæ nostræ: ubi sancta Trinitas per fidem veram habitare consuevit: & spoliat illud decore sapientiæ, & ornatu virtutum, erimulque miserabiles, & omni confusione dignissimi.

Caph. *Omnis populus ejus gemens & querens panem: dederunt pretiosa quæque pro cibo ad refocillandam animam. Vide domine & considera: quoniam facta sum vilis.* Quanta mala passa sit gens Judaica in fame, pestilentia, & cladibus divini exponunt libri, & Josephi non tacet historia. Spiritualliter verò pro pane jucunditas humanæ delectationis recipitur. Unde & nunc Propheta, cum synagoge perditos mores deseret, dixit: Omnis populus ejus gemens & querens panem. Prava quippe hominum multitudo affligitur: quia non ad votum de præsentis vitæ jucunditate satiatur. Sed & pretiosa quæque pro cibo dat: quia virtutes mentis in appetitu transitorie delectationis inclinat: & refocillari animam nititur: quia